

Crna Gora
AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE MEDIJE
Broj: 02 – 458
Podgorica, 27.05.2020.godine

ANALIZA INFORMATIVNOG PROGRAMA
LOKALNIH JAVNIH TV EMITERA
- EPIDEMIJA COVID-19 -

ZAKONSKI OKVIR

Članom 59 Zakona o elektronskim medijima¹ propisano je da je emiter dužan da dnevno emituje najmanje 12 sati programa i da najmanje 10% ukupnog nedjeljnog programa posveti objavljivanju vijesti i informacija iz zone pokrivanja. Takođe, emiter je dužan da dnevno emituje informativni program u trajanju od najmanje 30 minuta u okviru kojeg najmanje jednu informativnu emisiju u trajanju od najmanje 20 minuta.

Članom 13 Pravilnika o programskim standardima² propisano je da su u sadržajima o posljedicama prirodnih katastrofa, mediji dužni da dosljednom primjenom profesionalnih i etičkih standarda novinarskog kodeksa na primjeren način realizuju obavezu informisanja javnosti i potrebu za iskazivanjem saosjećanja, uz eliminisanje rizika od senzacionalizma.

Takođe je propisano da se mora poštovati pravo na privatnost žrtava i drugih osoba koje su pogođene tim događajima, te da osobe u stanju bola ili šoka ne smiju biti izložene pritisku da daju intervju ili učestvuju u programima.

DRUŠTVENI KONTEKST I CILJ ANALIZE

Od početka godine medijski profesionalci širom svijeta su se suočili sa situacijom koja se, zbog svog značaja i odgovornosti prema cjelokupnoj javnosti, definiše kao „izvještavanje našeg doba“. Pred medije je postavljen izazov da o pandemiji novog virusa korona izvještavaju na način koji će doprinijeti borbi, različitih sistema i profesija, protiv nedovoljno istražene bolesti koja mijenja način života i funkcionisanja društvenih zajednica širom planete. Novinari se suočavaju sa zahtjevom i očekivanjem da prenesu tačne informacije i naučno utvrđene činjenice, uz poštovanje standarda koje profesija nalaže, i time doprinesu prevazilaženju trenutne zdravstvene krize.

Imajući u vidu da je širenje epidemije novog koronavirusa pitanje od javnog interesa, posebna pažnja je usmjerena na zakonsku obavezu medija da obezbijede istinito informisanje, zasnovano na vjerodostojnim informacijama.

Informativni program predstavlja važan segment emitovanja bilo kojeg emitera. Kroz emisije i programe o tekućim događajima javnost se upoznaje o važnim temama od javnog interesa, zakonske odredbe i aktuelna dešavanja od značaja za javno zdravlje. Imajući navedeno u vidu, neophodno je da se u ovim programima osigura, u trenutnim okolnostima naročito važno, cjelovito i blagovremeno informisanje, kroz objavljivanje kvalitativno i kvantitativno relevantnih informacija u obradi određene tematike.

Informativni programi moraju imati za cilj da pruže tačne i istinite informacije i ponude pregled aktuelnih događanja, putem kojeg se gledaoci upoznaju sa svim dostupnim relevantnim činjenicama kako bi

¹ "Sl. List Crne Gore", br. 046/10, 040/11, 053/11, 006/13, 055/16, 092/17

² "Sl. list Crne Gore", br. 035/11, 007/16, 008/19

mogli formirati lični stav. Za stvaranje potpune slike o nekom događaju neophodno je da informacije koje se pronose u ovim programima budu predočene na način korektan za shvatanje prirode samog događaja.

Imajući navedeno u vidu, analiza ima za cilj da, u trenutnim okolnostima, utvrdi dostupnost informacija od posebnog značaja za javnost, kao i način njihovog predstavljanja u cilju ispunjenja cjelovitog i blagovremenog informisanja javnosti o epidemiji virusa COVID-19.

METODOLOŠKI OKVIR

Za potrebe analize, analizirane su informativne emisije pet javnih televizijskih emitera sa lokalnim pokrivanjem: **Televizija Budva, Televizija Herceg Novi, Televizija Nikšić, Televizija Pljevlja i Televizija Rožaje**. Programi Televizije Budva, Televizije Herceg Novi, Televizije Nikšić i Televizije Rožaje analizirani su za period od 16. do 22. aprila 2020. godine. Usljed tehničkih razloga vezanih za snimke emitovanog sadržaja, program Televizije Pljevlja je analiziran u periodu od 21. do 27. aprila. Imajući u vidu analizirane uzorke sadržaja navedena izmjena nije mogla značajno uticati na rezultate analize.

Analizirane su emisije, u **sopstvenoj produkciji emitera**, koje imaju za cilj prvenstveno informisanje javnosti i upoznavanje sa činjenicama od značaja za trenutnu zdravstvenu i epidemiološku situaciju u Crnoj Gori, u pogledu trajanja sadržaja i načina predstavljanja.

Analizom je obuhvaćen **klasičan informativni program**, s posebnim akcentom na centralne informativne emisije, **jutarnji i dnevni programi**, koji su uobičajeno kolažne forme programa, ali su u aktuelnom trenutku gotovo u potpunosti posvećene informisanju o epidemiji COVID-19, **specijalne emisije** posvećene aktuelnoj temi i **emisije o tekućim događajima** (uobičajeno, talk show emisije), koje su se u posmatranom periodu takođe bavile istom temom. Analizom su obuhvaćena samo **premijerna emitovanja** sadržaja.

Kratke vijesti, koje spadaju u klasični informativni program, a emituju se u okviru kolažnih programa, obuhvaćene su i prikazane u kategoriji kolažni program.

Cijeneći kao posebno značajne, metodologija dokumenta je predviđala analizu centralne informativne emisije.

Svi posmatrani televizijski emiteri imaju klasičnu formu centralne informativne emisije u sopstvenoj produkciji. Televizija Budva, Televizija Herceg Novi, Televizija Pljevlja i Televizija Rožaje imaju centralnu informativnu emisiju dužeg trajanja od 20 minuta, dok je centralna informativna emisija Televizije Nikšić, u posmatranom periodu, bila nešto kraćeg trajanja od zakonom propisane dužine (17 minuta).

Naziv medija	Naziv sadržaja	Vrijeme
Televizija Herceg Novi – TV Herceg Novi	Vijesti u 6	18:00
Televizija Budva – TV Budva	Polis u 19	19:00
Televizija Pljevlja – TV Pljevlja	Pljevaljska hronika u 19	19:00
Televizija Rožaje – TV Rožaje	Dnevnik u 19	19:00
Televizija Nikšić – TV Nikšić	Vink u 20	20:00

Centralne informativne emisije su analizirane prema sljedećim karakteristikama sadržaja, i to:

- Trajanje sadržaja.
- Broj priloga u informativnoj emisiji.
- Tematska zastupljenost:
  - politika** (spoljna i unutrašnja politika, međunarodni odnosi, rad državnih institucija);
  - privreda** (ekonomske strategije, privredni rast, preduzetništvo, trgovina);
  - socijalne teme** (religija, socijalne usluge, socijalno angažovane društvene akcije, mediji);
  - nasilje, kriminal i nesreće** (korupcija, kriminal, nasilje, požari, nesreće);
  - zdravlje;**

kultura;

obrazovanje;

aktuelnosti (različite servisne informacije);

zabava;

sport.

- Vrsta priloga (vijest, izvještaj, osvrt/analiza/komentar, intervju/gost u studiju):

Vijest - kratki prilozi, usmjereni uglavnom na davanje informacije, obavještanje o jednom događaju, pitanju/temi;

Izvještaj - širi prilozi organizovani i realizovani sa namjerom da informišu o događaju u njegovom procesu, nečemu što ima tok i više elemenata, sadrže izjave, poruke i zaključke;

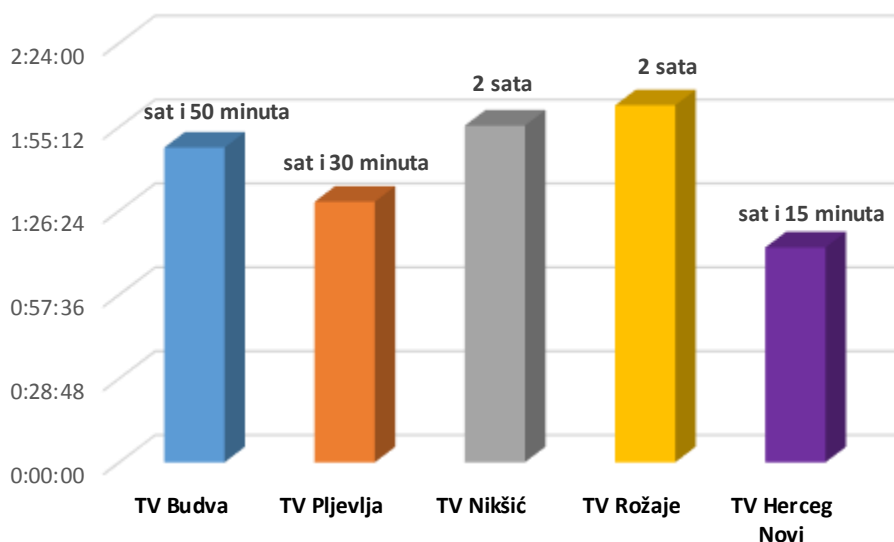
Izvještaj sa terena (On the spot) – informisanje sa mjesta događaja sa reporterom u slici, u živom uključenju ili snimljenom materijalu;

Osvrt/analiza/komentar – forme, proizvedene kao skup više različitih sadržinskih elemenata, koje sadrže i ocjene, stavove i komentare novinara u odnosu na određeni događaj ili temu;

Gost u studiju - prilozi u kojima, u okviru informativne emisije, gostuje javna ili druga ličnost i daje odgovore na novinarska pitanja.

ANALIZA INFORMATIVNIH SADRŽAJA

Na programu pet posmatranih televizijskih emitera dnevno se, u prosjeku, emituje ukupno osam i po sati informativnog programa, dominantno posvećenog informisanju javnosti u vezi sa aktuelnom epidemijom COVID-19.

Grafik 1: Prosječno dnevno, standardizovano, trajanje informativnih emisija (COVID-19)

Prosječno dnevno, standardizovano, trajanje ove vrste sadržaja po emiteru iznosi: dva sata sadržaja u programu TV Rožaje, dva sata sadržaja u programu TV Nikšić, sat i 50 minuta u programu TV Budva, sat i 30 minuta u programu TV Pljevlja i sat i 15 minuta u programu TV Herceg Novi.

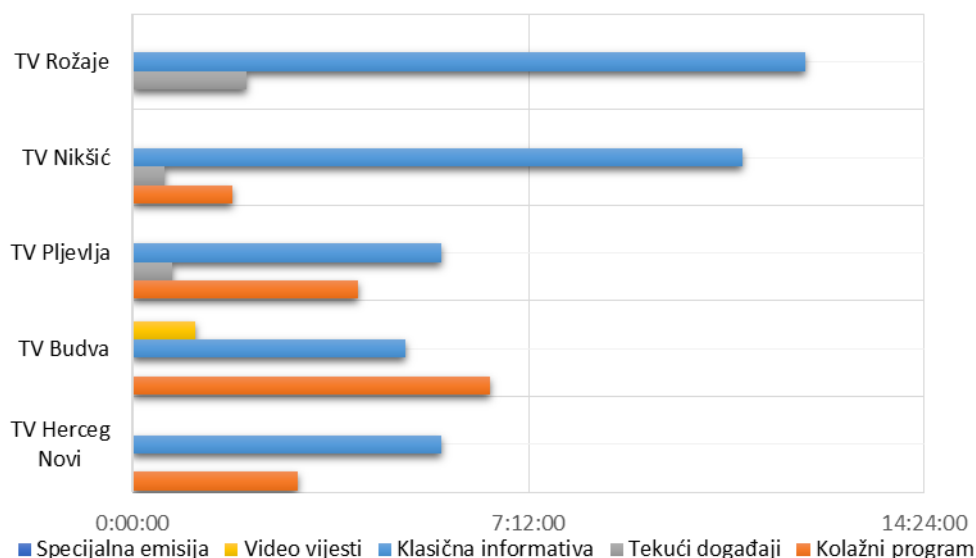
Navedenim su u programu **TV Rožaje** obuhvaćeni sadržaji: „Vijesti“ u 10,12 i 23 sata, „Dnevnik u 17“, centralna informativna emisija „Dnevnik u 19“ i „Hronika dana“. Takođe su obuhvaćena premijerna emitovanja specijalnih priloga koji su kao posebni programski segmenti emitovani u posmatranom periodu a bavili su se pitanjima vezanim za epidemiju Covid 19.

U programu **TV Nikšić**, obuhvaćeni su sadržaji: „Jutarnji program“, „Info press“ u 7, 10, 12, 14 i 16 sati, „Vink“ u 18, centralna informativna emisija „Vink“ u 20, „Vink“ u 22. Takođe je obuhvaćeno premijerno emitovanje sadržaja „Stetoskop“.

U programu **TV Budva** obuhvaćeni su sadržaji: jutarnji program „Jutrom iz Budve“, „Pregled“ u 9, 12, 15, 15:30, 18 i 21, centralna informativna emisija „Polis“ u 19, „Polis“ u 22. Takođe je obuhvaćeno premijerno emitovanje sadržaja „Pregled sedmice“. Sadržaji „Naša prava“, „Puls“, i „Problem“ nijesu obuhvaćeni analizom jer se u posmatranom periodu nijesu bavili pitanjima vezanim za epidemiju Covid-19.

U programu **TV Pljevlja** obuhvaćeni su sadržaji: „Jutarnji program“, „Pljevaljska hronika“ u 16 i 22, centralna informativna emisija „Pljevaljska hronika“ u 19. Takođe je obuhvaćeno premijerno emitovanje sadržaja „TV Ordinacija“.

U programu **TV Herceg Novi** obuhvaćeni su sadržaji: jutarnji program „Novsko jutro“, „HN Info“, „Hronika dana“, centralna informativna emisija „Vijesti u 6“, „Večernje vijesti“ i premijerno emitovanje sadržaja „Nešto više“³.

Grafik 2: Ukupno sedmično trajanje informativnih emisija (po emiteru, po formatu)

Svi analizom obuhvaćeni emiteri su informativni program usmjerili na izvještavanje o dešavanjima u vezi sa novim koronavirusom. Emitovan je značajan broj informacija, intervjua, priloga i uključenja koja se bave navedenom temom.

Klasičan informativni program (sadržaji tipa: vijesti) je imao značajno i najveće učešće u posmatranim televizijskim programima. Kolažni programi (tipa: jutarnji program) su u najvećem dijelu bili posvećeni temama vezanim za epidemiju Covid 19. U ovim sadržajima su intervjuisani su gosti različitog profila (zdravstveni radnici, predstavnici državnih institucija, društveno angažovane ličnosti) na temu aktuelne zdravstvene i epidemiološke situacije.

Imajući u vidu da su posmatrani javni televizijski emiteri, koji su programski orijentisani prema lokalnoj publici, stanovnicima opštine sjedišta, prisutan je značajan broj informacija i priloga od posebnog značaja za lokalno stanovništvo. Važno je istaći da je u programima svih posmatranih televizija adekvatno obrađena aktuelna tema uvažavajući lokalni kontekst. Emitovan je veliki broj informacija od značaja za lokalno stanovništvo i funkcionisanje lokalnih zajednica, uključujući i informacije o radu lokalnih službi i organizacija i njihovim aktivnostima vezano za novonastalu zdravstvenu situaciju.

Generalno posmatrano, u analiziranim sadržajima (prvenstveno u klasičnim informativnim emisijama) prenošena su mišljenja, prije svega, medicinskih radnika, stručnjaka i autoriteta, te kredibilnih novinarskih izvora.

³ U vrijeme uskršnjih praznika (17, 18, 19. april) Televizija Herceg Novi je emitovala program po izmijenjenoj šemi i uz smanjenu količinu informativnog programa.

U tzv. kontakt programima (programi o tekućim događajima, talk show), koji podrazumijevaju goste u studiju, učešće je dato sagovornicima, prvenstveno zdravstvenim radnicima na temu aktuelne zdravstvene i epidemiološke situacije.

Nijesu zabilježeni slučajevi prenošenja informacija kojima bi se povrijedilo pravo na privatnost oboljelih od novog koronavirusa i drugih osoba koje su pogođene tim događajima.

Sve posmatrane televizije su na adekvatan način usmjeravale gledaoce na zvanične kanale informisanja nadležnih državnih službi, između ostalog i emitujući spotove Instituta za javno zdravlje, Kliničkog centra Crne Gore, broj Call centra, kao i poziv Ostani doma.

U programima posmatranih televizijskih emitera nije bilo sadržaja posebno prilagođenih osobama sa invaliditetom. Uz naglasak da nije riječ o posebno prilagođenom sadržaju, te da navedeno ne izražava dovoljnost prilagođenosti programa, registruje se značajno učešće telopa (statične slike na punom ekranu) i kajrona kao sredstva prenošenja veoma značajnih informacija u vezi sa zaštitom javnog zdravlja.

ANALIZA CENTRALNE INFORMATIVNE EMISIJE

Prosječna centralna informativna emisija za pet posmatranih televizija u posmatranom periodu je trajala 23 minuta (prosjeak za TV Herceg Novi 28 minuta, za TV Budva 27 minuta, TV Pljevlja 21 minut, TV Rožaje 20 minuta i TV Nikšić – 17 minuta).

Nešto više od 50% priloga u centralnim informativnim emisijama se odnosilo na informacije i teme vezane za epidemiju COVID-19. U posmatranim informativnim emisijama (ukupno 29 sadržaja) bile su 152 pojedinačne objave (prilog, vijest, izvještaj) vezane za aktuelnu temu. Objava (priloga, vijesti, izvještaja) na sve druge teme, zajedno, bilo je 143.

Upoređujući tematsku strukturu posmatranih centralnih informativnih emisija, sa tematskom zastupljenošću priloga u centralnim informativnim emisijama nacionalnih TV emitera⁴, kod kojih je učešće tema vezanih za epidemiju Covid 19 iznosilo 85%, registruje se manje informacija vezanih za aktuelnu epidemiju.

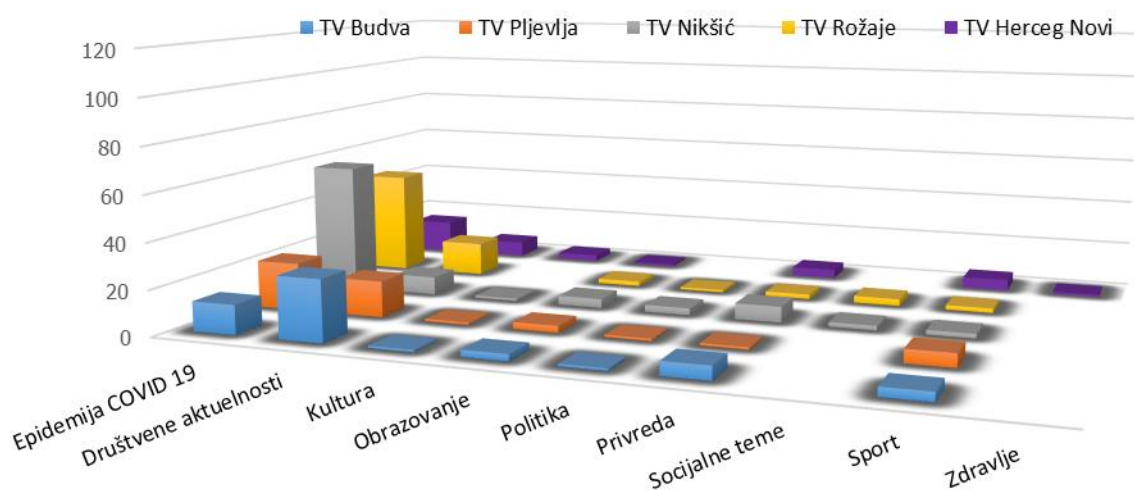
Ovo može biti posljedica više faktora. Naime, u posmatranom periodu epidemiološka situacija u zemlji je mnogo povoljnija u odnosu na period kada je analiziran emitovani program nacionalnih TV emitera. Takođe, trenutna epidemiološka situacija i događaji vezani za pojavu i širenje novog koronavirusa okupira pažnju javnosti duže od dva mjeseca, te je javnost tokom proteklog perioda već upoznata sa osnovnim informacijama vezanim za aktuelna dešavanja, a cilj trenutnog izvještavanja je pomjeren ka ažuriranju već poznatih činjenica i sagledavanju posljedica epidemije. Sa druge strane, kod posmatranih javnih emitera, koji imaju orijentaciju ka lokalnim zajednicama, prisutan je značajan broj informacija koje imaju lokalni karakter ili značaj za pojedine društvene segmente.

Takođe je važno prepoznati i tematsku strukturu centralnih informativnih emisija tumačiti u kontekstu činjenice da su, televizijske kuće u aktuelnom trenutku suočene sa ograničenim ljudskim resursima, te da su sve svoje kapacitete usmjerile na proizvodnju informacija vezanih za epidemiju COVID-19. Broj objavljenih informacija pokazuje da u njihovoj proizvodnji učestvuju i novinari koji se uobičajeno bave drugim, značajno drugačijim, tematskim sadržajima.

Upoređujući tematsku strukturu centralnih informativnih emisija, po emiterima, gotovo da nema razlika. Izuzev informacija vezanih za epidemiju COVID-19, značajno je učešće servisnih i informacija vezanih za različite društvene aktuelnosti (oko 25%). Privredne teme su imale učešće od oko 7%, koliko je bilo i učešće tema iz oblasti sporta. Značajno manja je bila zastupljenost tema iz oblasti obrazovanja, politike, kulture i sl.

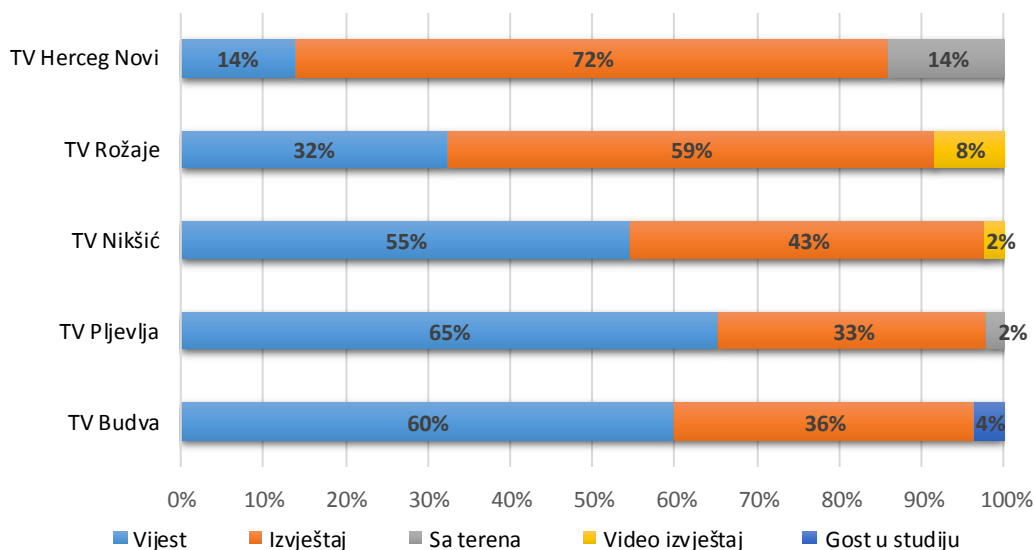
---

⁴ Analiza informativnog programa TV emitera sa nacionalnim pokrivanjem – Covid 19 (02-345 od 10.04.2020)

Grafik 3: Tematska zastupljenost u informativnim emisijama

Analizirajući forme korišćene u emitovanim sadržajima, najzastupljeniji su izvještaji, po broju i po trajanju. TV Herceg Novi i Televizija Pljevlja su u posmatranim centralnim emisijama imale izvještavanje sa terena. Za potrebe informativnih emisija emitovan je veliki broj priloga lokalnog karaktera, u kojima su intervjuisani predstavnici različitih opštinskih institucija i organizacija, i date informacije vezano za epidemiološku situaciju.

Grafik 4: Forme izvještavanja u centralnim emisijama

Prilikom analize sadržaja, mora se imati u vidu da je novinarima u trenutnim okolnostima, radi sopstvene i zaštite drugih, ograničeno kretanje i limitiran pristup događajima, zvaničnim predstavnicima institucija, sagovornicima, jednom riječju – informacijama.

U emitovanim priložima korišteni su snimci sa konferencija za štampu NKT, izjave predstavnika zdravstvenog sistema i drugih državnih institucija (snimci press službe Vlade Crne Gore), agencijski ili snimci drugih televizijskih stanica.

Posmatrane centralne informativne emisije bile su, generalno govoreći, orijentisane na činjenično izvještavanje, prenošenje kredibilnih izvora, mišljenja i tumačenja nadležnih organa. Prepoznaje se napor uložen da se u navedenim sadržajima izbjegnu spekulacije i senzacionalizam, te da se gledaoci informišu i edukuju o rizicima i načinima zaštite.

OCJENE, ZAKLJUČCI I PREPORUKE

- Od početka godine medijski profesionalci širom svijeta su se suočili sa situacijom koja se, zbog svog značaja i odgovornosti prema cjelokupnoj javnosti, definiše kao „izvještavanje našeg doba“. Pred medije je postavljen izazov da o pandemiji novog virusa korona izvještavaju na način koji će doprinijeti borbi, različitih sistema i profesija, protiv nedovoljno istražene bolesti koja mijenja način života i funkcionisanja društvenih zajednica širom planete. Novinari se suočavaju sa zahtjevom i očekivanjem da prenesu tačne informacije i naučno utvrđene činjenice, uz poštovanje standarda koje profesija nalaže, i time doprinesu prevazilaženju trenutne zdravstvene krize.
- Pandemija novog koronavirusa, stvorila je povećanu mogućnost za širenje dezinformacija. Dok se cijeli svijet bori za obuzdavanje nove i neistražene bolesti, potreba za kredibilnim, nezavisnim i tačnim informacijama postaje sve očiglednija. Protok provjerenih i utemeljenih vijesti bitniji je nego ikad prije, kako bi se osiguralo da građani na osnovu relevantnih informacija donose odluke.
- Lokalni javni TV emiteri su u posmatranom periodu informativni program usmjerili na izvještavanje o dešavanjima u vezi sa novim koronavirusom. Na programu pet posmatranih televizijskih emitera dnevno se, u prosjeku, emituje ukupno osam i po sati informativnog programa, dominantno posvećenog informisanju javnosti u vezi sa aktuelnom epidemijom COVID-19.
- Generalna je ocjena da su u analiziranim sadržajima prenošena mišljenja, prije svega, medicinskih radnika, stručnjaka i autoriteta, te kredibilnih novinarskih izvora. Takođe, generalno govoreći, u analiziranim programskim segmentima, nije bilo senzacionalizma i širenja panike.
- Sve posmatrane televizije su na adekvatan način usmjeravale gledaoce na zvanične kanale informisanja nadležnih državnih službi, promovisale mjere za prevenciju širenja epidemije, promovisale smjernice i savjete nadležnih organa.
- Od lokalnih medija se očekuje da, pored opštih, planetarno važnih informacija, u svom izvještavanju obuhvate i teme od značaja za lokalno stanovništvo, naročito imajući u vidu izmijenjene okolnosti funkcionisanja društvenih zajednica. U programima svih posmatranih televizija adekvatno je obrađena aktuelna tema uvažavajući lokalni kontekst. Emitovan je veliki broj informacija od značaja za lokalno stanovništvo i funkcionisanje lokalnih zajednica, uključujući i informacije o radu lokalnih službi i organizacija i njihovim aktivnostima u vezi sa novonastalom zdravstvenom situacijom. U programima posmatranih televizijskih emitera nije bilo sadržaja posebno prilagođenih osobama sa invaliditetom.
- Uprkos izazovima, posljednjih nekoliko mjeseci, dosljedno izvještavanje novinara o koronavirusu pokazuje nam da novinarstvo igra vitalnu ulogu u našem društvu. Uprkos ograničenjima i stresovima koje im je pandemija postavila, novinari i njihov rad i dalje služe kao pouzdan izvor činjenica.

Novinarski izvještaji o koronavirusu pokazuju zašto su nam potrebni kredibilni mediji i zašto moramo prepoznati vrijednost dobrog novinarstva prije nego što nestane. Bez novinara ne bi bilo nikoga ko bi ukazao na izazove u suočavanju sa globalnom krizom i ne bismo se znali zaštititi od pandemije.

Ko će nas, ako ne mediji i novinari, informisati o istini? Ko će, ako ne mediji i novinari, prenijeti poruku i upozoriti nas na važnost odgovornog ponašanja?

